

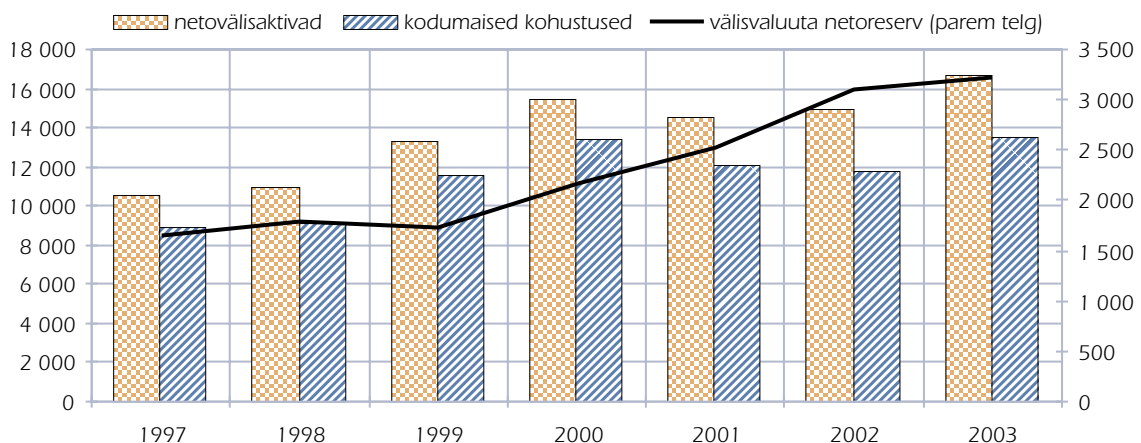
IV. RAHAPOLIITILISE STABIILSUSE TAGAMINE

EESTI RAHAPOLIITIKA KORRALDUS

Eesti rahapoliitika eesmärk on tugevdada ja hoida siseriiklikku ja rahvusvahelist usaldust Eesti raha ja rahasüsteemi püsivuse ning terviklikkuse vastu. Usaldusväärne rahasüsteem tagab mõõduka inflatsioonitempo, mis on aluseks majanduse tasakaalustatud arengule. Eestis põhineb stabiilse hinnataseme tagamine fikseeritud vahetuskursi hoidmisel. Hinnastabiilsuse tagamine on ka Euroopa Keskpankade Süsteemi (eurosüsteemi) rahapoliitika esmane eesmärk.

Eestis kehtiv fikseeritud vahetuskursi süsteem on alates 1992. aasta rahareformist tuginenud valuutakomitee põhimõttele. Valuutakomitee süsteem koos mõningaste operatsiooniliste muudatustega on tänaseni edukalt toetanud Eesti majanduse arengut ja restruktureerimist. Eesti krooni kurss on fikseeritud euro suhtes vahekorras 1 EUR = 15,6466 EEK, mis on ekvivalentne 1992. a rahareformi käigus kehtestatud vahetuskursiga tollase Saksa marga suhtes (1 DEM = 8 EEK). Eesti kroon on kogu kehtivusaja jooksul olnud vabalt vahetatav.

Eesti Pank on alates rahareformist järginud valuutakomitee süsteemi nõuet, mille kohaselt kodumaised kohustused peavad olema täielikult kaetud välisvaluutareservidega (vt joonis 4.1). Eesti Panga kohustuste, sh baasraha täielik kaetus reservidega tagab krooni fikseeritud vahetuskursi säilimise ka krooni-

Joonis 4.1. Eesti Panga netovälisaktivad, kodumaised kohustused ja välisvaluuta netoreserv (mln kr)

nõudluse muutumise korral. Keskpangal on seadusega keelatud anda laenu valitsusele. See loob eeldused läbipaistvaks ja konservatiivseks eelarvepoliitikaks.

Et Eesti rahasüsteem on seotud euroga, siis kujundab laiema rahapoliitilise keskkonna eelkõige Euroopa Keskpanga tegevus, mis lähtub euroala majanduse arengust. EKP rahapoliitiliste otsuste mõju kandub kiiresti Eesti majandusse, mõjutades meie hoiuste ja laenude intressimäärasid. Eesti Panga enda rahapoliitiliste vahendite hulk on valuutakomitee süsteemist tulenevalt suhteliselt piiratud. Eelkõige tuginetakse konservatiivsele reservipoliitikale ja järelevalvelistele meetmetele.

EESTI RAHAPOLIITIKA 2003. AASTAL

Rahapoliitika operatsioonilise raamistiku kujundamine

Eesti Panga ülesanne on luua eeldused avalikkuse usalduse säilimiseks rahapoliitika vastu ning kujundada selline rahapoliitika operatsiooniline raamistik, mis tagab valuutakomitee süsteemi sujuva toimimise.

Kuna lähiaastail on Eesti Panga strateegiline eesmärk, et Eesti saaks Euroopa Majandus- ja Rahaliidu täieõiguslikuks liikmeks¹, siis on keskpang võtnud endale ülesande **olla 2006. aasta keskpaigaks tehniliselt valmis ühisraha kasutuselevõtuks**. See tähendab, et rahapoliitika operatsioonilist raamistikku kujundades on lisaks finantsüsteemi efektiivsuse suurendamisele oluline jälgida, et rahapoliitika vahendite ja nende rakendamise põhimõtete puhul arvestataks eelseisvat ühinemist rahaliiduga.

Teisalt säilivad Eesti rahapoliitika operatsioonilises raamistikus rõhuasetuste mõningased erinevused instrumentide kasutamisel seni, kuni Eesti saab eurosüsteemi täisliikmeks. Rahapoliitika operatsioonilise raamistiku kiire ja täielik ühildamine eurosüsteemi omaga ei ole omaette eesmärk. See pole ka vajalik, sest finantssektoris toimub likviidsuse juhtimine efektiivselt ning rahapoliitika ülekandemehhanismid sarnanevad üha enam eurosüsteemi omadega. Ka on Eesti praegune valuutakomitee operatsiooniline raamistik valdavas osas kooskõlas vahetuskursimehhanismi ERM2 nõuetega. See tähendab, et Eesti osalemine ERM2s ei nõua meie rahapoliitika operatsioonilise raamistiku olulist muutmist.

Neist eesmärkidest lähtuvalt jätkus 2003. aastal rahapoliitika operatsioonilise raamistiku täiustamine. **Märtsis rakendunud muudatused praktiliselt ühtlustasid kohustusliku reservi baasi arvestuse eurosüsteemi omaga** (vt tabel 4.1). Nendega võeti ka Eestis kasutusele kohustuslike reservide nõude alla kuuluvate varade eristamine tähtaja järgi. Eesti finantssektori stabiilsust silmas pidades säilitati aga reservinõude baasis konsolideerimisgruppi kuuluvaile finantsasutustele väljastatud finantsgarantiid.

2003. aastal valmistati ette mitu projekti, mis muudavad kohustusliku reservi süsteemi turupõhisemaks ning lähendavad seda eurosüsteemi omale. Näiteks kaasatakse alates 1. märtsist 2004 kohustusliku reservi täitmiseks sobilike välisvarade hulka kõrge kvaliteediga ujuva kupongimääraga võlakirjad². See samm laiendab pankade võimalusi täita kohustusliku reservi nõuet välisvarade abil. Teine oluline muudatus on see, et alates 1. märtsist 2004 ei võimaldata pankadel võtta kohustusliku reservi nõude täitmisel arvesse panga sularahakassat. Ka eurosüsteemis ei arvestata pankade sularahakassat kohustuslike reservide osana.

Tehnilised ettevalmistused rahapoliitika raamistiku täielikuks kooskõlla viimiseks eurosüsteemi omaga jätkuvad. Rahapoliitika raamistiku, sh kohustuslike reservide süsteemi kujundamisel lähtub Eesti Pank eelkõige Eesti ja Euroopa Liidu majanduse olukorrast. Eesmärk on vältida selliseid rahapoliitilisi samme, mis poleks kooskõlas majanduskeskonnaga.

¹ Vt Eesti Panga strateegiline arengukava aastaks 2004–2006, p 1.4.

² Floaterid.

Tabel 4.1. Eesti Panga rahapoliitika operatsiooniline raamistik

Rahapoliitika vahendid	Tegevus
1. Välisvaluuta ostu-müügi püsivõimalus	Eesti Pank kohustub piiranguteta vahetama Eesti krediidasutustega eurot, Ameerika Ühendriikide dollarit, Jaapani jeeni, Suurbritannia naela ja Rootsi krooni Eesti kroonideks ja vastupidi.
Välisvaluuta ostu- ja müügitheingute kursierinevus	Eesti Panga ja krediidasutuste vahelistes EUR-EEK ostu- ja müügitheingutes kursierinevus puudub (1 EUR = 15,64664 EEK). Alates 1. jaanuarist 1999
2. Kohustuslikud reservid	Eesti krediidasutused on kohustatud teatud osa kaasatud võõrvahenditest hoidma liikviidsena Eesti Panga poolt määratud varades.
1) Kohustusliku reservi arvestusbaas	a) Võlgnevused klientidele; b) pankade poolt emiteeritud võlakirjad; c) võlgnevus välismaistele krediidasutustele; d) repotehingud; e) konsolideerimisgruppi kuuluvate finantseerimisasutuste kohustuste tagamiseks väljastatud finantsgarantiid; f) allutatud kohustused; g) valitsuse laenu- ja välisabifondid. Alates 1. märtsist 2003 ¹
2) Kohustusliku reservi kuu miinimumnõude suurus	Üldmäär 13% ja erimäär 13% kohustusliku reservi arvestusbaasist. Alates 1. märtsist 2003 ²
3) Kohustusliku reservi nõude täitmiseks kõlblikud varad	a) Hoiused Eesti Pangas; b) kvaliteetsed välismaised väärtpaberid – kuni 50% kohustusliku reservi nõude suuruselt. Alates 1. märtsist 2004 ³
4) Kohustusliku reservi kuu miinimumnõude täitmise arvestuspõhimõte	Kuukeskmise täitmise järgimine. Keskmise arvutamine algab iga kuu esimesel ja lõpeb viimasel kalendripäeval. Alates 1. juulist 1996
Igapäevane miinimumnõue	40% kroonireservi nõudest. Alates 1. jaanuarist 2001
5) Tasustamine	Euroopa Keskpannga deposiidiintress. Alates 1. juulist 1999
3. Hoiustamise püsivõimalus	Eesti Pank pakub krediidasutustele võimalust teenida kuu miinimumnõude taset ületavalt arvelduskonto kuu keskmiselt saldolt Eesti Pangas intressi.
	Euroopa Keskpannga deposiidiintress. Alates 1. jaanuarist 1999
4. Võimalus müüa välismaiseid väärtpabereid Eesti Pangale	Eesti Pank nõustub ostma krediidasutustelt väärtpabereid, mis vastavad kohustusliku reservi nõude täitmisele aktsepteeritavatele kvaliteedinõuetele.
	Alates 1. jaanuarist 2001

¹ Alates 1. märtsist 2003 ei arvata enam mitteresidentsete krediidasutuste ees olevatest kohustustest maha nõudeid välispankadele. Samuti kaasatakse arvestusbaasi allutatud kohustused ning valitsuse laenu- ja välisabifondid.

² Alates 1. märtsist 2003 eristatakse kohustusliku reservi nõude puhul üldmäära ja erimäära. Erimäära rakendatakse üle kaheaastase tähtajaga kohustustele ja repotehingutele.

³ Kuni 1. märtsini 2004 kuulus kohustusliku reservi nõude täitmiseks kõlblike varade hulka ka krediidasutuste sularahakassa – kuni 20% kroonireservi nõude suuruselt.

Majanduse tasakaalustumise toetamine

Valuutakomitee raamistik on taganud Eesti väikese avatud majanduse jaoks usaldusväärse rahasüsteemi ning olnud majanduse jätkusuutliku arengu aluseks. Eesti Panga võimalused kasutada majanduse tasakaalustamiseks lisaks valuutakomiteest tulenevaile vahendeile ka muid rahapoliitika instrumente on valuutakomitee reeglistikust tulenevalt piiratud, põhiohk on finantsstabiilsust toetavil meetmel ja valitsuse eelarvepoliitikal.

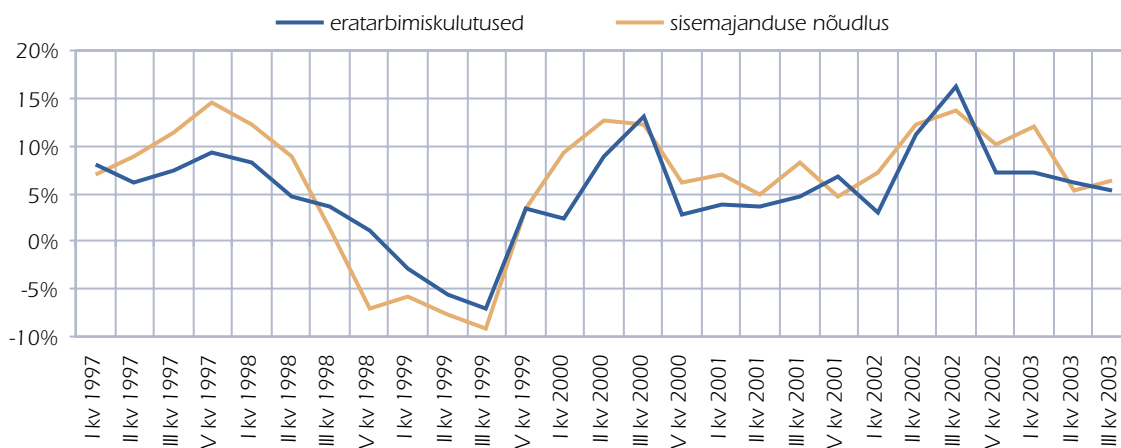
Eesti suhteliselt kiirest majanduskasvust hoolimata oli Eesti majanduses 2003. aastal näha ka mitmeid riske. Välisraha suur sissevool, sellega kaasnenud suur sisenõudlus ja kõrge laenukasv ning oodatust aeglasem ekspordikasv hoidsid Eesti jooksevkonto puudujääki kõrgel ka 2003. aastal. Samuti jätkus eraisikute võla-koormuse kiire kasv. Kuigi aasta keskel hakkas ilmema esimesi sisenõudluse kohandumise märke, otsustas

Eesti Pank koostöös valitsuse ja Finantsinspektsiooniga rakendada meetmeid majanduse tasakaalustumise toetamiseks ja tähelepanu juhtimiseks kõrge laenukasvu ja suure jooksevkonto puudujäägiga kaasnevaile riskidele³. Meetmete esmane eesmärk oli mõjutada eraisikute, ettevõtete ning pankade käitumist ning aidata kaasa laenukasvu tempo aeglustumisele.

2003. aastal jätkas Eesti Pank konservatiivset reservipoliitikat, säilitades kohustusliku reservi nõude üldmäära ja erimäära 13% tasemel (euroalal on üldmäär 2% ja erimäär 0%). Lisaks lõpetas keskpank kohustusliku reservi nõude täitmisel ühe soodustuse ehk sularahakassa arvestamise (see muudatus jõustus 1. märtsil 2004). Pankades kokku oli arvesse võetud sularahakassa suurus ligi miljard krooni. Nüüd peavad pangad hoiustama selle võrra rohkem vahendeid Eesti Pangas või soetama kohustusliku reservi nõude täitmiseks täiendavalt sobilikke välisvarasid.

Jooksevkonto suur puudujääk suurendab riigi majanduse tundlikkust välistegurite suhtes ning võib ohustada raha stabiilsust. 2003. aastal oli Eesti rahapoliitiline keskkond Euroopa Keskpanga rahapoliitilistest otsustest tulenevalt pigem ekspansiivne ega soodustanud jooksevkonto defitsiidi vähenemist. See eeldas alternatiivsete poliitikate kasutamist. **Eesti Panga kitsendav reservipoliitika ja Finantsinspektsiooni tegevus andsid finantssektorile ja avalikkusele selge signaali, et majanduse jätkusuutliku arengu huvides on vaja laenamise korraldamine paremini läbi mõelda. Majanduse tasakaalustumist toetas ka valitsuse eelarvepoliitika**, sest saavutati eelarve ülejääk 2,6% SKP suhtes. Välistasakaalu saavutamiseks on ka järgnevat aastail oluline kooskõlastatult rakendada erinevaid poliitikaid.

Eesti Panga hinnangul algas tasakaalustumine majanduses 2003. aastal. Seda näitab sisenõudluse ning eratarbimise kasvutempo mõningane aeglustumine võrreldes 2002. aastaga (vt joonis 4.2). 2004. a alguses toimunud küsitluse andmeil on majapidamised oma finantsotsustes ettevaatlikumad kui pool aastat tagasi. Kui jätta kõrvale ajutiste suurtehingute mõju, siis on ka investeeringute juurdekasv ja osakaal SKP suhtes võrreldes 2002. aastaga mõnevõrra kahanenud. Väliskeskonna prognoositav paranemine 2004. aastal peaks ekspordi kasvu kiirendama ja seeläbi samuti toetama välistasakaalu paranemist. Vaatamata kohanemisprotsessi käivitumisele, vajavad võimalikud ohud ka edaspidi tähelepanelikku jälgimist.

Joonis 4.2. Eratarbimise ja sisemajanduse nõudluse aastakasv püsihindades

Regulaarne majandusanalüüs, prognoos ja majandusuuringud kui majanduspoliitiliste otsuste alus

Eesti Pangas läbiviidavad analüüsid ja majandusuuringud aitavad keskpangal täita seadusega ettenähtud kohustusi, osaleda Eesti majanduspoliitilises diskussioonis ning informeerida avalikkust

³ Vt Eesti Panga poolt 2003. aastal võetud meetmed finantssektori riskide vähendamiseks, lk 52.

majanduse ja finantsturgude arengust. Eesti Pangas valminud lühiajalised majandusprognosid ja analüüside tulemused on avalikkusele kättesaadavad panga avaliku veebilehe kaudu ning enamikul juhtudel ka trükistena. 2002. aasta lõpus kasvas jooksva analüüsi protsessist välja finantssektori süvendatud käsitus, mis esialgu oli pangasisene, kuid tänaseks on saanud avalikuks väljaandeks. Esimene Finantsstabiilsuse ülevaade ilmus 2003. a novembris.

Analüütilise töö uueks vormiks kujunes alates 2003. aasta maist osalemine EKPSi rahapoliitika komitee otsustusprotsessi toetavate töögruppide töös (eelarvepoliitika, majandusprognoosi ja ökonomeetrilise modelleerimise töögrupp). Ent lisaks traditsioonilisele vaatelejastaatusele, mis kestab 1. maini 2004, tähendas see ka analüüside tegemist ning Eesti Panga seisukohtade vahendamist Eesti majanduse arengu kohta.

Majandusuuringute teostamise eesmärk ei ole mitte ainult tõhustada igapäevast analüüsi süsteemi; võimalus osaleda uurimistöös on ka osa Eesti Panga ökonomistide suhtes rakendatavast personalipoliitikast. Põhiliselt tehakse uurimistöid majandusuuringute osakonnas, kuid jooksev majandusanalüüs ja lühemad uuringud valmivad ka teistes osakondades.

Eesti Panga majandusuuringud põhinevad strateegilisel uurimisplaanel, mis määratleb pangas tehtavate uuringute üldise raamistiku. 2003. aastal vaadati senine strateegiline plaan üle ning määratleti uued prioriteedid. Nendeks on mudelite süsteemi arendamine, rahapoliitika-, rahasüsteemi- ja finantssektorialased uuringud⁴.

2003. aastal valmis Eesti Panga majandusuuringute osakonnal kaksteist uurimust, millest oluline osa oli seotud Eesti tööturuga: tööturu institutsiooniline raamistik, tööturu ja maksusüsteemi seosed, reservatsioonipalkade jm tegurite mõju töötuse perioodi kestusele, alampalga tõstmise mõju hõivele ning Eesti töötajate palga- ja tööotsingute erinevused. Valmis ka makromudeli tööturu plokk. Mitmeid uuringuid tutvustati ka Vabariigi Presidendile, Eesti Tööandjate Keskkliidu juhatusele, Ametiühingute Keskkliidule jt.

Mudeldamises oli 2003. aastal ja 2004. a algul peamiseks ülesandeks Eesti Panga makromudeli arendamine Euroopa Keskpankade Süsteemis kasutatavate mudelitega – lisaks tööturu plokile täiendati seetõttu Eesti mudelit valitsemissektori plokiga.

Üheks eriteemaks oli ka lähenemisprotsessi jätkusuutlikkus. Selle raames valmis uurimus Eesti krooni tasakaalulisest reaalkursist. Seda tööd tutvustati Euroopa Keskpanka eriseminaril.

2003. aastal jätkus nii rahvusvaheline kui kodumaine koostöö. Viidi läbi juba teine ühisuuring Läti Panga ja Leedu Pangaga. Seekordse uuringu teema oli "Rahapoliitika ülekandemehhanismid Balti riikides". Projekti juhendas Eesti Panga uurimistöde juhendaja ja Soome Panga nõukogu nõunik prof David Geoffrey Mayes.

Samuti väärib märkimist Eesti noortele majandusteadlastele mõeldud iga-aastane teaduspreemia, mille eesmärk on väärtustada õpinguid teaduskraadi omandamiseks, ergutada teadustegevust majanduse valdkonnas ning avaldada tunnustust silmapaistva uurimistööst. 2003. aastal määrati preemia esimest korda ja selle pälvis Tartu Ülikooli doktorant Toomas Hinnosaar.

EESTI RAHAPOLIITIKA ARENG LIIKUMISEL EUROOPA MAJANDUS- JA RAHALIIDU SUUNAS

Euroopa Liiduga liitumise hetkest, 2004. a 1. maist, saab Eestist ühtlasi Euroopa Majandus- ja Rahaliidu piiratud õigustega liige. Eesti rahapoliitika senine korraldus ei muutu, säilib valuutakomitee põhimõtteile tuginev fikseeritud vahetuskursi süsteem euro suhtes. **Rahaliidu täieõiguslikuks liikmeks saamiseks peavad uued Euroopa Liidu liikmesriigid, sh Eesti, võtma tulevikus kasutusele euro**⁵.

⁴ Vt Eesti Panga strateegiline arengukava aastaks 2004–2006, p V.21.

⁵ Vt Eesti Panga strateegiline arengukava aastaks 2004–2006, p I.1 ja I.2.

Eesti jaoks on rahaliiduga liitumine ja järgnev euro kasutuselevõtt parim võimalik valik meie rahapoliitika eesmärkide saavutamiseks. Rahaliidu liikmelisus aitab tagada vääringu stabiilsust ning seeläbi ka hinnastabiilsust. Kuni euro kasutuselevõtmuni mõjutab eurosüsteemi rahapoliitika jätkuvalt ka Eesti majandust, kuid meil pole võimalik otsuste langetamisel osaleda. Rahaliidu täieõiguslikuks liikmeks saamise järel on Eestil võimalik eurosüsteemi rahapoliitiliste otsuste tegemisel kaasa rääkida.

Eesti soovib ühineda eurosüsteemiga võimalikult kiiresti, et seeläbi toetada meie majanduse konkurentsivõimet, majanduskasvu, tööhõivet ja elatustaseme jätkuvat tõusu. Kiire euroalaga liitumine on lähiaastail nii Eesti Vabariigi Valitsuse kui ka Eesti Panga üks olulisemaid majanduspoliitilisi prioriteete. Eesti ja euroala rahapoliitika eesmärkide ja ülekandemehhanismide sarnasuse tõttu on ühinemine ühisraha süsteemiga Eesti senise rahapoliitika loogiline jätk. Seetõttu ei vaja Eesti euro kasutuselevõtuks ka pikka ettevalmistusperioodi.

Enne euroalaga ühinemist tuleb Eestil nagu teistelgi ELi liikmesriikidel osaleda vahetuskursimehhanismis ERM2⁶. ERM2s osalemine on vajalik, et hinnata euroalaga liituda soovivate riikide sobivust saada rahaliidu liikmeks. Eelduseks on Maastrichti kriteeriumide täitmine. Eesti majanduse vastavust neile kriteeriumidele aitab tagada meie konservatiivne raha- ja eelarvepoliitika.

Euroopa Keskpank ja Euroopa Komisjon on teatanud, et valuutakomiteel põhinevad ning euroga seotud vahetuskursisüsteemid on ERM2s osalemiseks põhimõtteliselt aktsepteerivad. See võimaldab Eestil säilitada oma senise rahasüsteemi kuni täieliku liitumiseni eurosüsteemiga. Euro võetakse Eestis kasutusele pärast ERM2s osalemise perioodi lõppu. Valmisoleku euroalaga liitumiseks tagab Eesti hiljemalt 2006. a keskel.

EUROOPA MAJANDUS- JA RAHALIIT

Euroopa Majandus- ja Rahaliit⁷ on Euroopa Liidu lahutamatu osa, EMUs osalevad ühel või teisel viisil kõik Euroopa Liidu liikmesriigid. ELi liikmeks astudes saab riik EMU piiratud õigustega liikmeks⁸. Täieõiguslikuks liikmeks saab riik siis, kui ta võtab kasutusele euro.

Rahaliit põhineb kahel tugisambal. EMU esimene, kõiki liikmesriike puudutav tugisammas on liikmesmaade majandus- ja eelarvepoliitika kooskõlastamine. Selleks koostavad kõik riigid regulaarselt oma majandusprogrammi (kas stabiilsus- või lähenemisprogrammi), mis omavahel ja Euroopa Komisjoniga kooskõlastatakse. Programmid on suunatud stabiilsuse ja majanduskasvu paktis sätestatud eelarve tasakaalu nõuete järgimisele ning euroalaga mitte liitunud riikide puhul ka Maastrichti kriteeriumide täitmisele. Lisaks koordineerivad liikmesriigid ja institutsioonid omavahel enamikku muid majanduspoliitika allosi.

EMU teine tugisammas on Euroopa Liidu ühtne rahapoliitika, mida teostavad Euroopa Keskpankade Süsteem ning Euroopa Keskpank. Selle eesmärk on madal inflatsioonitase (hinnastabiilsus). Ühtne rahapoliitika rakendub ainult neis liikmesriikides, mis on täitnud Maastrichti kriteeriumid ja ühinenud euroalaga. Neis riikides on ainsaks seaduslikuks maksevahendiks ühisraha euro.

Maastrichti kriteeriumid on:

- *inflatsioonikriteerium – liituda sooviva riigi inflatsioonitase ei tohi ületada kolme madalama inflatsioonitasemega liikmesriigi keskmist näitajat, millele on lisatud 1,5 protsendipunkti;*

⁶ Exchange Rate Mechanism II; ERM II.

⁷ Economic and Monetary Union; EMU.

⁸ Country with derogation.

- **intressikriteerium** – liituda sooviva riigi valuutas nomineeritud pikaajalise (10aastase) riikliku võlakirja intressimäär ei tohi ületada kolme madalama intressitasemega liikmesriigi keskmist pikaajalist intressimäära, millele on lisatud 2 protsendipunkti;
- **vahetuskursi stabiilsuse kriteerium** – liituda sooviva riigi valuuta kurss ei tohi ERM2 perioodi jooksul kõikuda euro suhtes üle 15% ning riik ei tohi sel ajal oma valuutat devalveerida;
- **riigi rahanduse stabiilsuse kriteerium** – riigieelarve puudujääk ei tohi eelneva finantsaasta lõpul olla üldjuhul suurem kui 3% ja riigivõlg suurem kui 60% SKP suhtes.

Rahaliidu idee põhineb optimaalse valuutapiirkonna teoorial, mille rajajaks oli 1960. aastate algul Robert Mundell. Rahaliiduga ühinemise kasulikkus sõltub kaotatud rahapoliitilise iseseisvuse kulude ja liitumisest saadavate tulude suhtest. Optimaalse valuutapiirkonna teooria kohaselt on tulud suuremad kui kulud, kui rahaliitu kuuluvate riikide reaalsektori šokid on sarnased ning fiskaalsektor piisavalt kohanemisvõimeline. Kuna rahaliidus ei saa kohanemiseks kasutada vahetuskursi muutmist, peavad hinnad ja palgad olema paindlikud ning tootmistegurid (kapital ja tööjõud) liikuma vabalt. Üldjuhul võidavad rahaliidust avatuma majandusega riigid, kelle majandustsüklid on sarnased.